

U 92/2022 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till förordning om datainsamling och datadelning avseende korttidsuthyrning av boende och om ändring av förordning (EU) 2018/1724 (korttidsuthyrning)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen kommissionens förslag av den 7 november 2022 till Europaparlamentets och rådets förordning om datainsamling och datadelning avseende korttidsuthyrning av boende och om ändring av förordning (EU) 2018/1724.

Helsingfors den 15 december 2022

Arbetsminister Tuula Haatainen

Specialsakkunnig Niina Etelävuori

2.12.2022

KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL FÖRORDNING OM DATAINSAMLING OCH DATADELNING AVSEENDE KORTTIDSUTHYRNING AV BOENDE OCH OM ÄNDRING AV FÖRORDNING (EU) 2018/1724

1 Bakgrund

Kommissionen antog den 7 november 2022 ett förslag (COM(2022) 571 final) till Europaparlamentets och rådets förordning om datainsamling och datadelning avseende korttidsuthyrning av boende och om ändring av förordning (EU) 2018/1724.

Kommissionen tillkännagav initiativet i strategin för små och medelstora företag från mars 2020. Initiativet ingår som en åtgärd i kommissionens dokument om omställningsvägen för turism, som offentliggjordes i februari 2022. Bakgrunden till beredningen av förslaget utgörs av den snabbt ökande korttidsuthyrningen, som i vissa områden har medfört utmaningar när det gäller till exempel tillgången på rimligt prissatta bostäder. Olika medlemsländer har också i högre grad än tidigare börjat reglera korttidsuthyrning av boende på nationell, regional och lokal nivå. Även myndigheternas begäranden om data av plattformar som förmedlar inkvarterings-tjänster har ökat. Detta har orsakat en administrativ börda särskilt för aktörer som är verksamma i flera länder.

Kommissionen har konstaterat att förslaget bygger på och är förenligt med flera andra rättsliga instrument på EU-nivå:

- Genom förordningen om digitala tjänster ((EU) 2022/2065) införs ett antal gemensamma skyldigheter för onlineföretag som tillhandahåller tjänster i EU, inklusive onlineplattformar som förmedlar korttidsuthyrning av boende.
- Enligt tjänstedirektivet (2006/123/EG) kan tjänsteleverantörer endast omfattas av krav på marknadstillträde som är icke-diskriminerande, motiverade av tvingande hänsyn till allmänintresset och proportionella.
- E-handelsdirektivet (2000/31/EG) innehåller bestämmelser om gränsöverskridande tillhandahållande av informationssamhällets tjänster.
- Förordningen om förbindelserna mellan plattformar och företag ((EU) 2019/1150) ger företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster lämpliga rättigheter vad gäller transparens, inklusive minimala uppsägningstider innan erbjudanden tas bort från deras tjänster och möjligheter att lösa tvister.
- Förslaget till dataakt ((COM(2022) 68 final) omfattar datadelning mellan företag och mellan företag och myndigheter, men innehåller inga nya rapporteringsskyldigheter för onlineplattformar.
- Den allmänna dataskyddsförordningen ((EU) 2016/679) är tillämplig på offentliga myndigheters och onlineplattformars behandling av personuppgifter (inbegripet när det är nödvändigt för att tillhandahålla registreringsnummer och föra ett register för dem)

och på utbytet av personuppgifter mellan onlineplattformar (som innehar stora mängder data om korttidsuthyrning av boende) och offentliga myndigheter.

- Förordningen om en gemensam digital ingång ((EU) 2018/1724) underlättar tillgången online till information och förfaranden för e-förvaltning.
- De nya reglerna enligt DAC7-direktivet ((EU) 2021/514), som kommer att tillämpas från och med den 1 januari 2023, kräver att onlineplattformar rapporterar vissa upplysningar om inkomster som tjänas av dem som säljer via dem.

2 Förslagets syfte

Syftet med förslaget är att harmonisera och förbättra ramen för datagenerering och datadelning vad gäller korttidsuthyrning av boende inom EU samt förbättra transparensen inom sektorn för korttidsuthyrning av boende. Förslaget innehåller en harmoniserad strategi för registreringsförfaranden för värdar, skyldigheter för onlineplattformar att göra det möjligt för värdar att visa registreringsnummer och att dela data med offentliga myndigheter samt verktyg och förfaranden för säker och kostnadseffektiv datadelning.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Förslagets innehåll, tillämpningsområde och definitioner (artiklarna 1–3)

I förordningen fastställs regler för datainsamling som görs av behöriga myndigheter och leverantörer av onlineplattformar för korttidsuthyrning av boende samt datadelning från onlineplattformar för korttidsuthyrning av boende till behöriga myndigheter.

Förordningen gäller för onlineplattformar för korttidsuthyrning av boende som, oavsett var de är etablerade, erbjuder tjänster till värdar som tillhandahåller korttidsuthyrning av boende i unionen.

Kommissionen har i förslaget definierat 'korttidsuthyrning av boende' som korttidsuthyrning av en enhet, mot ersättning, yrkesmässigt eller privat, enligt definitionen i nationell lagstiftning. Med 'onlineplattform för korttidsuthyrning' avses en onlineplattform i den mening som avses i förordningen om digitala tjänster ((EU) 2022/2065), som gör det möjligt för gäster att ingå distansavtal med värdar om korttidsuthyrning av boende. Med 'värd' avses en fysisk eller juridisk person som, yrkesmässigt eller privat, via en onlineplattform för korttidsuthyrning tillhandahåller eller avser att tillhandahålla korttidsuthyrning av boende mot ersättning.

Registrering (artiklarna 4–7)

I förslaget till förordning anförs att alla registreringsförfaranden som inrättas av en medlemsstat på nationell, regional eller lokal nivå för enheter som är belägna på dess territorium ska uppfylla kraven i förslaget till förordning.

Registreringsförfarandena ska utföras på grundval av de deklARATIONER som värdarna gjort och möjliggöra att ett registreringsnummer kan utfärdas automatiskt och omedelbart. Registreringsnumren ska samlas in i ett register som upprätthålls av myndigheterna.

När en värd iakttar registreringsförfarandena enligt förslaget till förordning, ska värden lämna de uppgifter som anges i förordningen för registreringen.

De behöriga myndigheterna får när som helst efter det att ett registreringsnummer har utfärdats kontrollera försäkringen och alla styrkande handlingar.

Onlineplattformar för korttidsuthyrning av boende ska utforma och organisera sitt onlinegränssnitt så att värdarna själva måste deklarerat om de är verksamma i ett område där ett registreringsförfarande tillämpas samt möjliggöra användning av registreringsnumret på plattformen.

Rapportering (artiklarna 8–12)

Enligt förslaget till förordning ska medlemsstaterna säkerställa att ett registreringsförfarande kan användas för enheter belägna i områden där myndigheterna har begärt data av onlineplattformar för korttidsuthyrning av boende.

Stora onlineplattformar för korttidsuthyrning av boende ska samla in och månadsvis till den gemensamma digitala kontaktpunkten i medlemsstaten där enheten är belägen överföra data om var enheten är belägen, antalet vistelser och gäster, registreringsnummer samt webbadress. Plattformarna ska slumpmässigt kontrollera huruvida en värd är registreringskyldig och har ett giltigt registreringsnummer. Rapporteringsskyldigheterna för små onlineplattformar är mer begränsade.

Om en medlemsstat har inrättat ett registreringsförfarande för rapportering av data, ska den medlemsstaten upprätta en nationell digital kontaktpunkt för mottagande och vidarebefordran av data, samt utse en behörig myndighet som är ansvarig för kontaktpunkten. Varje medlemsstat ska utse en nationell samordnare för kontaktpunkten. Kontaktpunkten fungerar som tekniskt gränssnitt för onlineplattformarna för datadelning och för myndigheterna för mottagande av data. Den ska vara kompatibel med de register som innehåller registreringsnummer. Kommissionen kan anta genomförandeförordningar för att säkerställa kompatibilitet för lösningar för kontaktpunkternas funktion och ett smidigt datautbyte.

Medlemsstaterna ska upprätta en förteckning över de behöriga myndigheter som ansvarar för registreringsförfarandena för datarapportering samt ge statistik över verksamheten månatligen till nationella statistikbyråer och Eurostat.

Information, övervakning och kontroll av efterlevnaden (artiklarna 13–15)

Kommissionen föreslår att medlemsstaterna ska göra information om de egna registreringsförfarandena samt datadelning allmänt tillgänglig.

Varje medlemsstat ska utse en myndighet som ska övervaka genomförandet av de skyldigheter som föreskrivs i denna förordning på sitt territorium och vartannat år rapportera om genomförandet till kommissionen.

För kontroll av vissa skyldigheter för onlineplattformar för korttidsuthyrning av boende hänvisas till kontrollsystemet i kapitel IV i EU:s förordning om digitala tjänster, där Europeiska kommissionen övervakar stora onlineplattformars efterlevnad av bestämmelserna medan den nationella myndigheten i det land där onlineplattformen är belägen övervakar mindre onlineplattformar. Då tillämpas bestämmelserna i kapitel IV i förordningen om digitala tjänster också i fråga om de nationella övervakningsmyndigheternas och kommissionens undersökningsbefogenheter, eventuella sanktioner samt samarbete mellan de nationella myndigheterna och kommissionen.

Medlemsstaterna ska föreskriva om sanktioner för onlineplattformar för överträdelse av förpliktelser enligt förordningen.

Slutbestämmelser (artiklarna 16–19)

Kommissionen ska biträdas av en kommitté på det sätt som avses i förordning (EU) 182/2011.

Bilagorna I och II till förordning (EU) 2018/1724 ändras så att i dem intas information och registreringsförfaranden enligt denna förordning.

Kommissionen ska utvärdera förordningen fem år efter att den börjat tillämpas. Förordningen ska börja tillämpas 24 månader efter ikraftträdandet.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

Den rättsliga grunden för förslaget är artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionsätt (*EUF-fördraget*). Syftet med FEUF artikel 114 är att tillnärma medlemsstaternas lagstiftning för att upprätta den inre marknaden och säkerställa en harmoniserad och icke-diskriminerande tillämpning av lagstiftningen i unionen.

Förslaget behandlas i Europaparlamentets och rådets medbeslutandeförfarande i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Rådet beslutar om antagande av förslaget med kvalificerad majoritet.

Enligt kommissionen är den rättsliga grunden lämplig, eftersom syftet med förslaget är att upprätta en harmoniserad EU-ram för datagenerering och datadelning vad gäller korttidsuthyrning av boende. En tillnärmning av de regler som är tillämpliga på förmedlingstjänster är nödvändig för att undvika en ökning av olika datakrav och begäranden om data på den inre marknaden, vilket skulle hindra gränsöverskridande tillhandahållande av onlinebaserade förmedlingstjänster och onlinetjänster för korttidsuthyrning av boende. Den ram för datadelning som inrättas genom förslaget förväntas ha en positiv effekt på värdarnas marknadstillträde, eftersom den bidrar till att minska den administrativa bördan i samband med registreringskraven för värdar. Ramen för datadelning ger myndigheterna de data som de behöver för att utveckla och upprätthålla regler för korttidsuthyrning av boende.

Enligt subsidiaritetsprincipen ska EU agera på områden som inte hör till dess exklusiva behörighet endast om och till den del som målen för en planerad åtgärd inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå. Proportionalitetsprinciper förutsätter att bestämmelsernas mål kan uppnås genom åtgärder av EU-institutionerna och att åtgärderna inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

Kommissionen anser att förslaget till förordning är förenligt med proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna. Kommissionens anser att medlemsstaternas olika och administrativt betungande ramar för datagenerering och datadelning hindrar onlineplattformarna från att bedriva gränsöverskridande verksamhet. För det andra är de nuvarande åtgärderna på nationell, regional och lokal nivå ofta orimliga och ineffektiva eftersom myndigheterna i allmänhet har svårt att få tillgång till data från plattformar och värdar. Åtgärder på europeisk nivå kommer att göra det möjligt för onlineplattformar som är verksamma i hela EU att dela data och se till att de data som utbyts är standardiserade och interoperabla. Gemensamma EU-standarder för registrerings-system kommer att säkerställa att registreringsförfarandet är enkelt, vilket bidrar till att minska

den administrativa bördan för onlineplattformar och värdar. Den gränsöverskridande karaktären hos de onlinetjänster för korttidsuthyrning av boende som erbjuds av plattformar och fragmenteringen av kraven på datadelning innebär att målen i förslaget inte kan uppnås effektivt av medlemsstaterna ensamma. Kommissionen anser att åtgärder på EU-nivå är det enda sättet att se till att en harmoniserad ram för datagenerering och datadelning upprättas.

Förslaget syftar främst till att effektivisera begäranden om data i hela EU för att göra det lättare för plattformar för korttidsuthyrning av boende att besvara dem. Kommissionen anser att en rättslig grund och en ram på EU-nivå för datadelning mellan onlineplattformar för korttidsuthyrning av boende och offentliga myndigheter kommer att öka rättssäkerheten och säkerställa att de data som utbyts är standardiserade och kompatibla. Medlemsstaterna kommer inte att vara skyldiga att införa registreringsförfaranden för värdar, såvida de inte vill få tillgång till data från plattformarna. Ett registreringssystem kommer också att underlätta datautbyte på grundval av dessa registreringsnummer. Kommissionen anser att den gemensamma EU-ramen kommer att ge nationella och lokala myndigheter den information de behöver för att se till att reglerna efterlevs och genomföra välgrundade politiska åtgärder i enlighet med EU-rätten. Enligt kommissionen är förslaget också proportionerligt eftersom det ger medlemsstaterna och de offentliga myndigheterna en viss grad av flexibilitet, inte bara när det gäller registreringssystem, utan också när det gäller ytterligare information som varje medlemsstat och offentlig myndighet kan begära ut från värdarna.

EU-domstolen har brukat anse att en rättsakt kan antas med stöd av FEUF artikel 114 endast om det framgår objektivt och de facto att syftet är att förbättra förutsättningarna för att genomföra den inre marknaden och dess verksamhet. FEUF artikel 114 ger dock enligt domstolen lagstiftaren tämligen omfattande prövningsrätt vad gäller de åtgärder som vidtas med stöd av den.

FEUF artikel 114, som föreslagit som rättslig grund för förordningen, kan anses lämplig.

Statsrådet anser att kommissionens förslag kan betraktas som förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Det behövs en harmoniserad EU-ram för datagenerering och datadelning samt tillnärmning av de regler som tillämpas på förmedlingstjänster för att undvika fragmentering av den inre marknaden.

5 Förslagets konsekvenser

5.1 Kommissionens konsekvensanalys

Kommissionen konstaterar i sin konsekvensanalys SWD(2022) 350 final att den snabba tillväxten av korttidsuthyrning av boende är förenad med oro och utmaningar, som kan lösas genom förslaget till förordning. Inkvarteringsverksamheten har påverkat vissa områden kraftigt, särskilt stads- och kustområden i EU. Myndigheter och medborgare i dessa områden har uttryckt oro för att olägenheterna till följd av turismen, såsom buller, trängsel och avfall, ska öka, samt för de negativa konsekvenserna för priserna och tillgången på långtidsbostäder. Korttidsuthyrningen av boende är också förknippad med oro för hälsan och säkerheter samt efterlevnad av skatteskyldigheterna. I många medlemsländer har verksamheten medfört osund konkurrens med hotellen, eftersom den inte berörs av motsvarande krav som hotell. Strävan med förslaget till förordning är att underlätta myndigheternas beslutsfattande genom att utöka tillgängliga data om korttidsuthyrning av boende i dessa områden. Kommissionen bedömer att genom förordning kan man ge upphov till hållbarare turism samt underlätta verksamheten för dem som bedriver inkvarteringsverksamhet.

Kommissionen bedömer att det föreslagna registreringsförfarandet, genom att den administrativa bördan lättas, ger upphov till inbesparingar för nya värdar på 1480 miljoner euro under de första fem åren genom genomförandet. Härav är inbesparingarna 1287 miljoner för medborgare (peers), som fungerar som värdar (87% av dem som bedriver inkvarteringsverksamhet.) För onlineplattformarna är inbesparingarna från 54 miljoner till 115 miljoner, när det blir lättare att dela data med myndigheterna genom den infrastruktur som byggs upp genom förordningen.

Kommissionen har bedömt att inrättandet av medlemsstaternas datadelningsinfrastruktur skulle medföra en engångskostnad på sammanlagt 97,44 miljoner euro för medborgare (peers) som bedriver korttidsuthyrning av boende för registrering av nuvarande värdar. De årligen återkommande kostnaderna skulle uppgå till 5,96 miljoner. Kostnaderna för plattformsföretagen skulle bli 8,2 miljoner för omarbetning av webbplatserna så att de lämpar sig för smidigt datautbyte. De återkommande kostnaderna skulle bli 2 miljoner för stora plattformar, 1,6 miljoner för små och medelstora plattformar samt 3,87 miljoner för nya professionella plattformar. För myndigheterna skulle en engångskostnad på sammanlagt 6,6 miljoner uppstå för inrättande av registreringssystemet och den nationella digitala kontaktpunkten samt för utvecklande av den IT-infrastruktur som förordningen förutsätter. De återkommande kostnaderna för underhåll av systemet skulle bli 2,4 miljoner euro för de nationella myndigheterna och 4,2 miljoner euro för de lokala myndigheterna. I förslaget har situationen för små och medelstora inkvarteringsplattformar beaktats genom att förutsätta lättare datadelningsskyldigheter än för stora plattformar.

Kommissionen anser att förslaget skulle ha positiva konsekvenser för till exempel konsumenternas förtroende och förhindrandet av olaglig inkvarteringsverksamhet. Förordningen skulle också göra det lättare att hantera turistströmmarna och öka myndigheternas förmåga att bedöma och förebygga de negativa konsekvenserna av korttidsuthyrning av boende. Utifrån de data som samlas in med stöd av förordningen kan myndigheterna bedriva en kunskapsbaserad politik, som till exempel kan bidra till att öka tillgången på rimligt prissatta bostäder.

Kommissionen har bedömt tre olika politikalternativ. Det första alternativet skulle ha varit att reglera aktörerna i branschen med hjälp av en rekommendation. Rekommendationen skulle ha innehållit lindriga åtgärder för att underlätta datagenerering och datadelning. Den skulle ha uppmuntrat myndigheterna att inrätta registreringsförfaranden för värdar. Genom rekommendationen skulle det ha krävts att uthyrningsplattformarna ska planera mer transparenta användargränssnitt samt dela data med myndigheterna. Det föreliggande förslaget var det andra politikalternativet som kartlades i kommissionens konsekvensanalys. Det tredje alternativet skulle ha varit ett lagstiftningsalternativ som skulle ha innehållit en för alla medlemsstater gemensam strategi för datainsamling och datadelning samt ett obligatoriskt registreringssystem för alla värdar. Enligt kommissionens bedömning skulle politikalternativ ett inte ha säkerställt att bördan för plattformarna och tillträdet till data skulle ha kunnat beaktas tillräckligt. Alternativ tre skulle å andra sidan ge en effektiv ram för datadelning inom EU, men genomförandet skulle orsaka höga kostnader för myndigheterna och inte tillåta flexibilitet till exempel för att lösa utmaningarna i vissa områden. Man stannade för politikalternativ två för att det uppnår målen för initiativet på ett flexibelt och proportionerligt sätt.

5.2 Konsekvenser för Finland

Det registreringsförfarande som beskrivs i förslaget till förordning bör införas, om myndigheterna vill få data om korttidsuthyrning av boende från onlineplattformar. I Finlands används inte något dylikt registreringsförfarande för korttidsuthyrning, så i nuläget påverkar förordningen inte korttidsuthyrning av bostäder i Finland. Om ett registreringsförfarande för denna verksamhet införs i Finland i framtiden, bör det stämma överens med förslaget till förordning. En central fråga för genomförandet av förslaget till förordning och den påföljande bedömningen av konsekvenserna är att bestämma hur betydande fenomenet korttidsuthyrning av boende är i Finland och hur mycket data som behövs om verksamheten för att säkerställa till exempel en rättvis utvecklings- och regleringsmiljö för företagen, värdarnas och husbolagens rättsskydd samt samhällets funktionsduglighet på regional och lokal nivå.

I Finland finns det inte någon separat reglering om korttidsuthyrning av boende, utan på den tillämpas annan allmän lagstiftning om inkvarteringsverksamhet när kraven är uppfyllda. Bestämmelser om inkvarteringsverksamhet finns i bland annat lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) samt i förordningar som utfärdats med stöd av räddningslagen (379/2011) och markanvändnings- och bygglagen (132/1999). En typisk förutsättning för att regleringen ska tillämpas är att verksamheten är regelbunden och bedrivs i förtjänstsyfte.

I finsk lagstiftning definieras inte vad 'korttidsuthyrning' enligt förordningen är eller hur länge 'kort tid' varar.

Förslaget till förordning omfattar korttidsuthyrning av boende som bedrivs i Finland, när verksamheten bedrivs yrkesmässigt på det sätt som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet, dvs. verksamheten bedrivs i förtjänstsyfte, samt verksamhet som inte omfattas av lagen och som bedrivs utan ekonomiskt vinstsyfte. Dessutom är det möjligt att förslaget till förordning är tillämpligt på kortare hyresförhållanden som gäller bostadslägenheter och på vilka tillämpas lagen om hyra av bostadslägenhet (481/1995). Man kan anta att i praktiken kommer förslaget till förordning att omfatta åtminstone alla sådan situationer där korttidsuthyrning av boende bjuds ut regelbundet på onlineplattformar.

Om ett registreringssystem enligt förslaget till förordning införs i Finland, medför det behov av att på nationell nivå förtydliga och definiera de centrala begreppen i förslaget till förordning, bland annat korttidsuthyrning och kort tid. Definitionerna är också en förutsättning för att de nationella konsekvenserna av genomförandet för till exempel värdar, plattformar samt husbolag ska kunna bedömas.

För att inleda inkvarteringsverksamhet förutsätts i Finland inte någon separat registrering eller anmälningsskyldighet utöver förfarandet för normalt inledande av företagsverksamhet. Enligt förslaget till förordning är det även i fortsättningen medlemsstaterna som fastställer villkoren för tillträde till marknaden.

Utifrån förslaget till förordning är det inte helt klart vilka eventuella konsekvenser bland annat kontrollen av efterlevnaden av den har för de behöriga myndigheterna.

6 Förslagets förhållande till grundlagen och till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

I artikel 16 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, nedan ”stadgan om de grundläggande rättigheterna”, föreskrivs om näringsfrihet.

I Finland bör förslaget bedömas med avseende på näringsfriheten enligt 18 § i grundlagen i de situationer där det är fråga om idkande av näring vid korttidsuthyrning av boende. Artiklarna 4–7 i förslaget förutsätter att de nationella registreringsförfarandena ska uppfylla kraven i förordningen. Förordningen förpliktar ändå inte att införa registreringsförfarandet nationellt.

Kraven på att en myndighet ska bevilja tillstånd till arbete, yrke eller näring innebär en begränsning av näringsfriheten, som tryggas i 18 § 1 mom. i grundlagen. Grundlagsutskottet har i sin praxis jämställt registreringsplikt som förutsättning för att inleda näringsverksamhet i konstitutionellt hänseende med tillståndsplikt och granskat dylik reglering med avseende på näringsfriheten enligt grundlagen och kraven på tillstånd för näringsverksamhet. (se bl.a. GrUU 58/2014 rd, GrUU 58/2010 rd, GrUU 19/2009 rd, GrUU 15/2008 rd). Reglering som begränsar näringsfriheten ska uppfylla de allmänna kraven på inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Väsentliga med tanke på förslaget till förordning är åtminstone kraven på att regleringen ska vara exakt och noggrant avgränsad, att en inskränkning ska vara acceptabel samt att en inskränkning ska vara proportionerlig i förhållande till det eftersträlvade målet.

Syftet med förslaget till förordning är bland annat att förbättra transparensen hos kunskapsunderlaget om korttidsuthyrning av boende, vilket eftersträvas genom harmonisering av registreringsförfarandena för värdar, synlighet för värdarnas registreringsnummer samt datadelning med myndigheterna. Korttidsuthyrning av boende är också förknippad med oro för hälsan och säkerheter samt efterlevnad av skatteskyldigheterna. Strävan med förslaget till förordning är att underlätta myndigheternas beslutsfattande genom att öka tillgängliga data om korttidsuthyrning av boende i deras områden. Kommissionen eftersträvar också hållbarare turism genom förordningen.

Om ett registreringsförfarande införs senare nationellt, förutsätter detta separat nationell lagstiftning, och i samband med beredningen av den bör den begränsning av näringsfriheten som registreringsförfarandet orsakar bedömas mer ingående. I bedömningen måste man beakta de grunder på vilka det föreslås att registreringsförfarandet ska införas i Finland, i vilken utsträckning det gäller olika aktörer som bedriver korttidsuthyrning av boende och borde regleringen utvidgas till även hotellverksamheten.

Strävan med förslaget är att trygga den grundläggande rättigheten till skydd för personuppgifter som garanteras i artikel 8 i stadgan om de grundläggande rättigheterna.

I motiveringen till förslaget konstateras att behandlingen av personuppgifter är nödvändig och proportionell för att uppnå målet. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Skyddet för personuppgifter är tryggt på ett sätt som kan betraktas som godtagbart med avseende på hela grundrättssystemet.

En utgångspunkt för 10 § 1 mom. i grundlagen är att juridiska personer inte hör till bestämmelsens tillämpningsområde. Å andra sidan bör det påpekas att definitionen av personuppgifter är vid. Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*, avses

med personuppgift varje upplysning som avser en identifierad eller direkt eller indirekt identifierbar fysisk person. Förslaget 'vårdar' kan vara både fysiska och juridiska personer. Vårdarna kan typiskt fungera som till exempel enskilda näringsidkare, om verksamheten är regelbunden och bedrivs i förtjänstsyfte. De 'vårdar' som avses i förslaget är fysiska personer.

För behandlingen av personuppgifter måste det finnas en rättslig grund i EU-rätten eller den nationella lagstiftningen. Den allmänna dataskyddsförordningen tillämpas på myndigheternas och onlineplattformarnas behandling av personuppgifter och på utbyte av personuppgifter mellan onlineplattformar och myndigheter till exempel i de situationer som avses i förordningen, när det behövs för att tilldela registreringsnummer och upprätthålla ett register för dem. Onlineplattformarna har avsevärt med uppgifter om verksamheten i samband med korttidsuthyrning av boende. Enligt den allmänna dataskyddsförordningen får personuppgifter behandlas bara om det finns en laglig grund för behandlingen. I förslaget fastställs grunderna för laglig behandling av personuppgifter, vilket behövs för att öka transparensen inom korttidsuthyrning, och föreskrivs det om dataskyddsgarantier för att säkerställa att den allmänna dataskyddsförordningen iakttas till fullo.

Den behandling av personuppgifter som föreskrivs i förslaget till förordning är ändamålsenlig, betydelsefull och begränsad till de situationer som är nödvändiga för att uppnå målen. Det krävs till exempel inte att onlineplattformar för korttidsuthyrning av boende ska lämna ytterligare upplysningar om gästernas identitet eller enheterna, eftersom de behöriga myndigheterna redan har samlat in dessa uppgifter med hjälp av de registreringsförfaranden som ska tillämpas på vårdarna, om ett sådant system används. Även den reglering som gäller delning av aktivitetsdata och registreringsnummer bildar en proportionell, begränsad och förutsebar regleringsram på unionsnivå. Medlemsstaterna ska förteckna de behöriga myndigheter på nationell, regional och lokal nivå som har infört eller upprätthåller ett registreringsförfarande för att begära aktivitetsdata om enheter som är belägna i deras område. Dessa uppgifter ska behandlas endast i syfte att övervaka att registreringsförfarandena iakttas eller att genomförandereglererna som gäller tillgången på och tillhandahålllet av korttidsuthyrning av boende efterlevs. I förslaget föreskrivs det dessutom om en lagringstid på högst ett år för aktivitetsdata.

Uppgifterna enligt förordningen är också viktiga för utarbetandet av officiell statistik. Medlemsstaterna ska utse den nationella enhet som har ansvar för att sammanställa och överföra uppgifter som insamlats genom registreringen. Behöriga myndigheter bör också kunna dela aktivitetsdata med enheter och personer när detta behövs för att bedriva vetenskaplig forskning eller genomföra analyser och framställa nya företagsmodeller och tjänster. Detta gäller dock inte data som skulle kunna göra det möjligt att identifiera enskilda enheter eller vårdar (såsom registreringsnummer och webbadresser).

Grundlagsutskottet har i sin bedömning av regleringen av rätten att få och lämna ut uppgifter med avseende på skyddet av privatlivet och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen fast avseende bland annat vid vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få uppgifter och möjlighet att lämna ut uppgifter har då kunnat gälla "behövliga uppgifter" för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över uppgiftsinnehållet. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "uppgifterna är nödvändiga" för ett visst syfte (Se bl.a. GrUU 12/2014 rd, GrUU 19/2012 rd, GrUU 15/2012 rd). Grundlagsutskottet har å andra sidan inte betraktat mycket vaga och ospecificerade rättigheter att få uppgifter möjliga med avseende på grundlagen ens när de är kopplade till nödvändighetskriteriet (GrUU 59/2010 rd).

Statsrådet bedömer att förslaget till förordning uppfyller kraven på nödvändigt och proportionellt utbyte av uppgifter samt exakt och noggrant avgränsad definition av förutsättningarna för

utbyte av uppgifter och uppgiftsinnehåll. Förordningen iakttar också principen om ändamålsbundenhet. Väsentligt med tanke på bedömningen av förordningen är också att medlemsstaterna inte behöver införa registreringsförfaranden för värdar, om de inte vill få data från plattformarna. Förutsättningarna för datainsamling måste bedömas närmare, om man överväger ett nationellt registreringsförfarande.

7 Ålands behörighet

Saken omfattas av rikets lagstiftningsbehörighet med stöd av 4 kap. 18 § 22 punkten samt 5 kap. 27 § 8, 10 och 41 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

8 Den nationella behandlingen och behandlingen i EU av förslaget

Kommissionen antog förslaget till förordning den 7 november 2022. Arbets- och näringsministeriet ordnade ett samråd om förslaget till förordning för berörda parter den 21 november 2022.

Utkastet till U-skrivelse har behandlats på ett möte för sektionen för konkurrenskraft (EU8) den 28 november 2022.

Ordförandelandet Tjeckien har inlett behandlingen av förslaget till förordning i rådets turismarbetsgrupp den 11 november 2022.

I Europaparlamentet svarar utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd (IMCO) för den huvudsakliga behandlingen av förslaget. Man har ännu inte valt föredragande för betänkandet.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet förhåller sig positivt till det initiativ på EU-nivå genom vilket kraven på korttidsuthyrning av boende harmoniseras. Olika krav som införts i medlemsländerna kan orsaka hinder för den inre marknaden och fragmentera regleringen. Det är problematiskt särskilt för aktörer som tillhandahåller tjänster i flera medlemsstater.

Statsrådet anser dock att det är bra att förslaget till förordning inte ålägger medlemsstaterna obligatoriska krav på registreringsförfaranden för inkvarteringsverksamhet. Statsrådet anser att det skulle krävas en mycket stark motivering för att föreskriva om registreringsplikt för aktörer som bedriver korttidsuthyrning av boende i Finland, eftersom inte heller traditionella inkvarteringsaktörers tillträde till marknaden har begränsats genom något registreringssystem. Statsrådet finner det viktigt att säkerställa konkurrensneutralitet för aktörer av alla storlekar. Det är viktigt att aktörer som tillhandahåller inkvarteringstjänster på olika sätt inte berörs av olika förpliktelser. Det besluts separat om ett eventuellt införande av ett registreringssystem enligt förslaget i Finland.

Enligt statsrådets åsikt kan förslaget främja den fria rörligheten för tjänster och förbättra tillträdet till marknaden för korttidsuthyrning av boende i unionen. I stället för att medlemsstaterna tillämpar ett otal olika registreringsförfaranden och datadelnings- och rapporteringsförpliktelser bör en harmoniserad strategi på EU-nivå understödjas.

Statsrådet understöder att man genom förslaget inte försöker förenhetliga förutsättningarna för marknadstillträde. Dessutom stöder Finland att definitionen av korttidsuthyrning av boende kan

preciseras genom nationell lagstiftning. Statsrådet anser att i den fortsatta beredningen av förslaget bör det ses till att inte heller förpliktelserna som gäller registrering eller datainsamling och datadelning utsträckts onödigt långt. Statsrådet finner det viktigt att förslagets kontroll- och sanktionsbestämmelser bedöms mer ingående under den fortsatta beredningen. Enligt statsrådets åsikt är det viktigt att säkerställa att förordningens tillämpningsområde är noggrant avgränsat och exakt. Statsrådet anser också att definitionerna i förslag bör förtydligas under behandlingen.

Tillgången på och utnyttjandet av data samt datas kompatibilitet bör utökas över sektorsgränserna. Finland har starkt förbundit sig till kommissionens mål att på EU-nivå utöka särskilt delning och utnyttjande av data som är av betydelse för samhällets funktionsduglighet samt att främja datadelning mellan företag med hänsyn till bland annat de begränsningar som den nationella säkerheten förutsätter samt skyddet för företagshemligheter. Vad gäller skyddet för personuppgifter bör det säkerställas att den reglering om skydd för personuppgifter som föreslås är förenlig med EU:s allmänna dataskyddsförordning.

Statsrådet anser att en distribuerad och kompatibel datainfrastruktur är det bästa alternativet att trygga överförbar data och möjlighet att byta tjänsteleverantör. I samband med enskilda initiativ anser statsrådet att regleringen bör göra det möjligt för medlemsstaterna att organisera sina administrativa strukturer på olika sätt för att utnyttja den offentliga sektorns data och samtidigt säkerställa att nya strukturer inte innebär en överdrivet stor ny administrativ börda.

Trots att strävan med förslaget är främja datainsamling och datadelning bör uppmärksamhet fästas vid ovannämnda synpunkter under den fortsatta beredningen. Dessutom är det viktigt att lösningarna för datainsamling och datadelning fungerar även i framtiden.

Statsrådet anser dessutom att myndigheterna borde ha tillgång till uppgifterna i den omfattning som den allmänna dataskyddsförordningen tillåter när myndigheterna behöver uppgifterna för skötseln av sina lagstadgade uppgifter. Enligt statsrådets åsikt bör förslagets förhållande till den övriga EU-regleringen förtydligas under förhandlingarna.